

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ПРОВЕДЕННЯ ЧЕМПІОНАТУ ЄВРОПИ З ФУТБОЛУ 2012 РОКУ В УКРАЇНІ

*І. М. Крайніков, асистент,
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ», м. Суми*

Здійснено оцінку очікуваних соціально-економічних наслідків проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 року в Україні та Польщі (Євро-2012) на основі «СВА» та «ЕІА» аналізу. Обґрунтовано проблеми зростання економічного ефекту від проведення міжнародних спортивних змагань.

***Ключові слова:** Євро-2012, економічний вплив, нематеріальний ефект, соціальний вплив, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість.*

Проведена оцінка ожидаемых социально-экономических последствий проведения чемпионата Европы по футболу 2012 года в Украине и Польше (Евро-2012) на основе «СВА» та «ЕІА» аналізу. Обоснованы проблемы увеличения экономического эффекта от проведения международных спортивных состязаний.

***Ключевые слова:** Евро-2012, экономическое влияние, нематериальный эффект, социальное влияние, инвестиционный климат, инвестиционная привлекательность.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Із часів Стародавньої Греції проведення масштабних спортивних змагань прийнято вважати заходом важливим і престижним. Проте за більш ніж вікову історію сучасного Олімпійського руху пріоритети змінилися.

До 1980 р. спорт і проведення спортивних змагань носили швидше соціальну, ніж економічну функцію. Спорт був покликаний об'єднувати міста, країни, народи. Незважаючи на це, президент МОК (Міжнародного олімпійського комітету) Хуан Антоніо Саморанч саме в 1980 р. проголосив початок нової ери в спорті – ери комерціалізації. Передумовою до цього стали позитивні результати виконання спортивним рухом соціальних функцій, завдяки чому до спорту залучилися мільйони людей в усьому світі.

Багато вчених по праву вважають Літні олімпійські ігри 1984 р. у Лос-Анджелесі (США) першим комерційно вдалим спортивним змаганням. Уперше в організацію турніру були залучені приватні інвестиції. Великими комерційними гравцями на Олімпіаді стали «McDonalds» і «7eleven». Саме їх інвестиції стали базою для зведення двох нових спортивних палаців у цьому місті. За наявними оцінками прибуток від вкладень в Олімпійські ігри 1984 р. для некомерційних організацій становив близько 200 млн дол. США.

Крім літніх і зимових Олімпійських ігор, підвищений інтерес із боку не лише глядачів, а й керівників держав викликають чемпіонати світу і континентів з таких видів спорту, як волейбол, баскетбол, хокей, регбі й т. і. Найпопулярнішим видом спорту по праву вважається футбол, адже його аудиторія вимірюється мільярдами людей в усьому світі [1]. Саме тому за проведення чемпіонатів світу або Європи з футболу кожні чотири роки змагаються від 8 до 12 країн.

Чемпіонат Європи з футболу (англ. UEFA European Championship) – основне суперництво збірних країн, що проводиться під егідою УЄФА. Чемпіонат відбувається кожні 4 роки починаючи з 1960 року.

Чемпіонат Європи з футболу 2012 року (Євро-2012) стане 14-м чемпіонатом Європи. Турнір проводитиметься спільно Україною і Польщею, почнеться 8 червня 2012 року і завершиться 1 липня 2012

року. Це буде третій турнір в історії європейської національної футбольної першості, господарями якого є дві країни. Першим став чемпіонат Європи 2000 року, проведений у Бельгії та Нідерландах, другим – чемпіонат Європи 2008 року, проведений в Австрії та Швейцарії.

Ураховуючи низку проблем, що виникли під час підготовки до Євро-2012 в Україні та Польщі, чимало з дослідників звертають увагу на негативні впливи і вважають помилковим рішення про його проведення. Тим не менше чемпіонат Європи з футболу спричинює широкий комплексний вплив на економіку як країни-господаря, так і країн учасниць та європейського ринку взагалі. Адже проведення міжнародних спортивних змагань дозволяє отримати як безпосередні надходження від проведення турніру, від туристичного бізнесу в короткостроковій і довгостроковій перспективі, від ринку мас-медіа та укладених контрактів на майбутнє, так і забезпечити розвиток інфраструктури країн-господарів, прибутки комерційним спонсорам турніру, змінити рівень споживчих витрат, що залежить від успішності виступу національної збірної на чемпіонаті. Таким чином, виникає необхідність у визначенні соціально-економічних наслідків проведення Євро-2012 в контексті стратегічного виміру – інтеграції України до ЄС.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ З ТЕМАТИКИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідженню впливу проведення міжнародних спортивних змагань на економіку присвячена значна кількість праць науковців, оскільки останні 30 років світ живе в еру комерціалізації спорту. Зокрема, враховуючи тривалу історію Олімпійських ігор, саме їх вплив на економічні процеси досліджується у працях Холгера Пройса, Пау де Гротте, Афсаті Джусойті, Елмера Штеркена, Ендрю Роуза, Марка Шпігеля, Ендрю Цимбаліста та ін. Із набуттям футболу більшої популярності у світі значна увага дослідників стала приділятися вивченню економічного ефекту від проведення європейських та світових чемпіонатів, у т. ч. варто відзначити Френка Бертуччі, Боббі Ноделла, Кліфорда Шульца, Пітера Кігана, Деніса Коетса, Джима Армстронга, Вольфганга Майнінга, Крістіана Гельменштайна, Анну Кляйснер, Юлію Боррманн, Гюнтера Грогалля, Бернарда Мозера, Гельмута Бербера тощо. Після прийняття рішення про проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 року в Україні, зимових Олімпійських ігор в 2014 році та чемпіонату світу 2018 року в Росії збільшився інтерес до цієї теми російських та вітчизняних науковців. Оцінка впливу проведення міжнародних спортивних змагань здійснюється у працях Р. М. Нуреева, Є. В. Маркіна, Б. Л. Генусова, М. І. Флейчук, С. В. Мельниченка, Ю. В. Мігущенко, Н. М. Лисяка, В. І. Ляшенка, І. В. Скавронської, В. В. Борщевського та багатьох інших.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є оцінка очікуваних соціально-економічних наслідків проведення чемпіонату Європи з футболу 2012 року в Україні та Польщі (Євро-2012) на основі «СВА» та «ЕІА» аналізу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У наш час економічні дивіденди від проведення масштабних спортивних змагань характеризуються показником економічного впливу (economic impact) – загальним економічним ефектом для країни від зазначених витрат, пов'язаних із проведенням спортивного змагання. Для виміру цього показника існують два основні методи. Перший метод – так званий «екс-анте аналіз» – це оптимістичний прогноз, що базується на прямій різниці між віддачею і вкладеннями. Інший метод – «екс-пост аналіз» – вимірює зміни таких чинників, як регіональний дохід, і

відносить ці зміни до наслідків проведення спортивного змагання.

У 2002 р. південнокорейський дослідник Лі ввів поняття прямих і непрямих економічних наслідків проведення спортивного заходу. Прямий ефект пов'язаний з інвестиціями в інфраструктуру, з витратами організаторів і витратами споживачів. Непрямий ефект визначається такими нематеріальними речами, як підвищення іміджу країни у світовій спільноті, а також корпорацій, що представляють країну-господаря турніру. У потенціалі непрямий економічний ефект може бути матеріалізований у таких показниках, як обсяг експорту даної країни або обсяг іноземних інвестицій у національну економіку. Непрямий економічний ефект ставить під питання або робить екс-постаналіз неповним без урахування цього чинника [2, 3].

Усі прямі й непрямі вигоди від проведення чемпіонату Європи пов'язані: з оновленням транспортної, комунальної, спортивної, соціальної, туристичної інфраструктури (табл. 1); зі спортивним туризмом; із розвитком спорту і громадської активності; зі зростанням міжнародної комунікації (табл. 2).

Таблиця 1 – Напрямки впливу Євро-2012 на оновлення інфраструктури в Україні

Інфраструктура	Напрямок впливу
Транспортна	<p>Будівництво нових і модернізація існуючих доріг, кільцевих доріг, транспортних розв'язок, естакад, мостів, шляхопроводів, що дозволяють розвантажити транспортні магістралі й мінімізувати дорожні пробки;</p> <p>модернізація існуючих залізничних магістралей, у т.ч. їх електрифікація; організація швидкісного руху; впровадження високошвидкісного руху шляхом будівництва нових магістралей;</p> <p>модернізація або будівництво нових транспортних вузлів із метою збільшення їх пропускної спроможності для обслуговування рейсів у пікові години, в т.ч. аеропортів, залізничних станцій, автовокзалів та автобусних зупинок;</p> <p>модернізація контрольних-прикордонних пунктів з метою збільшення їх пропускної спроможності</p>
комунальна	<p>Модернізація водопровідно-каналізаційного господарства, благоустрій парків, скверів, вулиць, прибережної смуги, очищення водних басейнів;</p> <p>модернізація підприємств комунальної електроенергетики та електромереж (через збільшення потреби в електроенергії і навантаження на електромережі);</p> <p>удосконалення системи вивезення сміття і його утилізації;</p> <p>модернізація і реорганізація системи громадського транспорту, будівництво монорельсового міського транспорту, збільшення пропускної спроможності метро;</p> <p>розширення функціональних можливостей міської телекомунікаційної системи;</p> <p>будівництво притулків для бездомних тварин</p>
спортивна	<p>Модернізація і будівництво нових спорткомплексів, стадіонів, тренувальних баз, спортивних споруд;</p> <p>створення лабораторії антидопінгового контролю</p>
соціальна	<p>модернізація і будівництво нових лікарень, сучасних медичних центрів</p>
туристична	<p>Модернізація і будівництво нових готелів, об'єктів громадського харчування і розваги, кемпінгів, наметових містечок, «фан-зон»;</p> <p>формування мережі національних і регіональних туристичних маршрутів, системи інформаційного супроводу туризму, бюро перекладів і курсів іноземних мов, організації трансферів, екскурсій і дозвілля туристів</p>

Ці вигоди мають безпосередній вплив на економіку країни, в т.ч.:

- генерація валової доданої вартості як підприємствами, прямо задіяними у будівництві, модернізації та обслуговуванні об'єктів транспортної, спортивної, комунальної, соціально-культурної і туристичної інфраструктури, так і в суміжних галузях економіки;
- забезпечення зайнятості населення;
- збільшення товарообігу [4];
- збільшення податкових надходжень у державний і місцеві бюджети;
- зміцнення малого і середнього бізнесу;
- створення перспективних агломерацій;
- посилення приватно-державного партнерства;
- формування мультиплікаційного впливу на економіку як у короткостроковому, так і в довгостроковому періоді, і, як наслідок, зростання ВВП.

Таблиця 2 – Напрямки можливого впливу Євро-2012 на економіку України

Вигоди	Напрямок впливу
пов'язані зі спортивним туризмом	Зростання конкурентоспроможності національного туристичного продукту; впровадження «зірковості» готелів; інфраструктурне й інформаційне освоєння видатних історико-культурних об'єктів; удосконалення обслуговування в межах транспортних вузлів; зростання доходів суб'єктів туристичної індустрії, підприємств сувенірної і друкарської продукції (виробництві путівників, автомобільних атласів і карт міст); реалізація програм філателії, монетних програм, лотерей та ін.; мінімізація витрат сектору домогосподарств країни за умови відвідування матчів турніру на власній території
пов'язані з розвитком спорту і громадської активності	Посилення соціальної мотивації і патріотизму; розвиток спорту і пропаганда здорового способу життя громадян у країні їх проведення; упровадження волонтерського руху; удосконалення клубного футболу
пов'язані зі зростанням міжнародної комунікації	Зростання структур, відповідальних за міжнародну комунікацію посилення міжнародної інтеграції; розвиток міжнародного і прикордонного співробітництва; поліпшення інвестиційного клімату й інвестиційної привабливості; залучення зовнішніх джерел фінансування інфраструктурних проектів, у т.ч. за рахунок зростання іноземних інвестицій і кредитів міжнародних фінансово-кредитних установ; збільшення зовнішньоторгового обігу; відкриття України мільярдами телеглядачів по всьому світу; розвиток туризму внаслідок відвідин туристів, що дізналися про країну завдяки чемпіонату; потенційне ослаблення візового режиму з країнами Євросоюзу; посилення обміну інноваційними технологіями у сфері будівництва, виробництва та управління; набуття досвіду з організації та проведення міжнародних спортивних змагань та інших міжнародних заходів

Крім того, згідно з міжнародними дослідженнями наголошується вплив рішень FIFA на фондові ринки країн-господарів чемпіонатів, а також успіху в чемпіонаті збірної певної країни на її фондовий ринок і

рівень споживчих витрат [5].

Негативні наслідки пов'язані переважно із джерелами фінансування проведення чемпіонату.

У тому разі, якщо держава не в змозі залучити кошти інвесторів, витрати на будівництво і модернізацію інфраструктури покладаються на плечі платників податків країни-господаря чемпіонату.

При цьому виникають такі проблеми:

- витрати на організацію міжнародних спортивних заходів зазвичай занижуються, а вигоди – завищуються;
- відсутність системного регулювання потоків ресурсів за проектами, що призводить до зростання рівня корупції та різноманітних зловживань;
- нецільове використання бюджетних коштів, призначених на підготовку до проведення чемпіонату (завищення кошторисів або неналежне виконання робіт);
- системне недофінансування основних (захищених) статей бюджету;
- зростання соціальної напруги в суспільстві внаслідок несправедливого перерозподілу фінансових ресурсів;
- непомірне зростання боргової залежності держави та суб'єктів господарювання, загроза дефолту як на національному, так і на корпоративному рівні.

Окрім того, до значних втрат призводить недостатній рівень техніко-економічного обґрунтування під час укладення окремих договорів, непроведення належної роботи з геологічної та архітектурної розвідки.

Збільшення витрат державного і місцевих бюджетів, державних і комунальних підприємств може призвести до збільшення податкового тягара і зростання вартості комунальних послуг [6, 7].

Необхідно також відзначити негативний вплив чемпіонату на продуктивність праці внаслідок обмеження руху транспорту і роботи промислових підприємств у момент проведення чемпіонату. Крім того, на думку аналітиків світового інвестиційного банку Barclays, міжнародного Центру економічних і бізнес-досліджень, футбольні захоплення населення постійно обходяться десяти найбільшим економікам Європи в 0,3-0,75 % ВВП, або 8,1 млрд дол. США втрат. За словами аналітиків, причина в тому, що уболівальники не здатні нормально думати і працювати в період футбольного чемпіонату, всі їхні думки зайняті грою. Крім того, в ході чемпіонату уболівальники зазвичай вживають значно більше алкогольних напоїв, що також не допомагає роботі [8].

Оцінюючи негативний вплив чемпіонатів на економіку країн, що приймають, важливо відзначити також такі наслідки:

- наслідки для довкілля: згідно з проведеним дослідженням норвезьких економістів на замовлення уряду ПАР в результаті проведення чемпіонату світу в атмосферу було викинуто 2,753 млн тонн вуглекислоти. Газета «The Guardian» також згадала про це на своїх сторінках, порівнявши спричинений футбольним чемпіонатом обсяг викидів вуглекислоти з шістьма тисячами польотів космічних човників Shuttle або виробництвом мільярда таких кулінарних виробів, як чизбургери [9];
- ефект витіснення (crowding-out): багато туристів, що зазвичай відвідують країну-господаря чемпіонату, в рік його проведення залишаються вдома;
- залучення зарубіжних підрядників і постачальників не дозволяє використовувати кошти, що виділяються з бюджетів, на розвиток вітчизняних підприємств;
- неефективний менеджмент може призвести до збитковості багатьох інфраструктурних об'єктів після проведення чемпіонату, в т.ч.

стадіонів, готелів, аеропортів;

– недоліки в інфраструктурі, організації і проведенні чемпіонату автоматично несприятливо позначаються на іміджі країни-господаря, туристичних потоках, інвестиційній привабливості;

– неуспіх у чемпіонаті збірної країни-господаря негативно впливає на її фондовий ринок і рівень споживчих витрат.

Згідно із затвердженою 14 квітня 2010 р. Кабінетом Міністрів України Державною цільовою програмою з підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 з футболу з урахуванням доповнень Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 р., загальні обсяги фінансування становлять 114,9 млрд грн (близько 14 млрд дол. США). З яких 57,8 млрд грн – за рахунок виділення грошей державного бюджету; 5,3 млрд грн – за рахунок фінансування з місцевих бюджетів; 51,8 млрд грн – за рахунок інших джерел фінансування [10, 11].

Необхідно враховувати, що витрати на організацію проведення чемпіонату в Україні та Польщі є набагато більшими порівняно з розвиненими країнами, оскільки інфраструктура розвинених країн досконаліша (табл. 3). Проте мультиплікаційний ефект, на думку багатьох економістів, в Україні та Польщі буде більшим [12-15].

Дослідження, проведене Единбурзьким університетом, показало, що останні десять чемпіонатів світу з футболу не виправдали фінансових очікувань: у кращому разі вони були не збитковими. Незбитковістю змогли похвалитися лише ті країни, де за багато років до мундіалю вже були готові інфраструктура та стадіони: Німеччина, Франція, США, Італія.

У дослідженні UBS Investment Research повідомляється, що ВВП трьох попередніх господарів чемпіонату світу з футболу (ПАР, Німеччина, Південна Корея та Японія) збільшився в середньому на 1,8 % за час підготовки до турніру, хоча визначити, точно яка частина зростання була безпосередньо пов'язана з мундіалем, складно [14].

Оцінюючи наслідки проведення Євро-2012 в Україні, важливо згадати той факт, що період підготовки та проведення чемпіонату Європи з футболу збігається зі світовою фінансовою та європейською борговою кризами. Як наслідок, враховуючи стан державного бюджету протягом 2008-2011 рр., значна частина фінансування підготовки до чемпіонату здійснюється за рахунок позикових коштів, причому більшою частиною зовнішніх кредитів.

Основним позичальником є уряд України (заборгованість за ОВДП, ОЗДП і перед МВФ станом на початок червня 2011 р. збільшилася з початку 2010 р. на 127 млрд. грн.), який до того ж подекуди виступає гарантом за зобов'язаннями державних підприємств (загальна заборгованість державних підприємств «ФІНІНПРО», «Укравтодор», «Укрзалізниця» становить до 62 млрд грн) і місцевих органів самоврядування (протягом періоду підготовки обсяг залучених коштів міст, що приймають, досягає 19 млрд грн).

Необхідно зазначити, що альтернативні джерела фінансування проведення Євро-2012 в Україні, на жаль, не переважають у загальному обсязі зазначених витрат. Так, прямі іноземні інвестиції у сферу будівництва, торгівлі, діяльності готелів та ресторанів, транспорту і зв'язку, спорту та комунального господарства за 2008-2001 рр. становили близько 3,2 млрд дол.

Отже, оцінка економічного ефекту від проведення чемпіонату Європи, виходячи з «екс-антеаналізу» полягає, з одного боку, в оцінці поточних витрат на проведення змагань, а також у прогнозуванні туристичних потоків у момент та після проведення чемпіонату, економічної ефективності використання спортивної, туристичної та транспортної інфраструктури. З іншого боку, складно розмежувати витрати, яких було

зазнано щодо розвитку інфраструктури у зв'язку із проведенням чемпіонату, і поточні капітальні вкладення у розбудову шляхів, комунальних підприємств та мереж, соціальних, спортивних та туристичних об'єктів за його відсутності. У зв'язку з цим і різняться оцінки експертів, урядів країн та міжнародних організацій щодо соціально-економічного ефекту від проведення міжнародних змагань.

Таблиця 3 – Огляд основних фінансово-економічних результатів проведення міжнародних чемпіонатів з футболу

Захід	Фінансово-економічні результати
Чемпіонат світу з футболу 1994 р. у США	Єдиний, який віднесли до умовно прибуткових. Найбільшому фінансовому впливанню піддався Лос-Анджелес, на який припало 623 млн дол. США інвестицій, поява 1700 нових робочих місць, приїзд 230 тис. туристів, що залишили в цьому місті 98 млн дол. США
Чемпіонат Європи з футболу 2004 р. в Португалії	Економічний ефект від туризму оцінений на рівні 200-400 млн дол. США. Чистий дохід Португалії від проведення Євро-2004 становив близько 400 млн євро. За час чемпіонату країну відвідали близько 1 млн туристів. На вдосконалення транспортної і готельної інфраструктури знадобилися 4 млрд євро, будівництво і реконструкція стадіонів вимагали вкладень у розмірі 950 млн євро. Португалія, яка при отриманні права приймати європейську першість в 2004 році була найбіднішою країною Євросоюзу по доходах на душу населення. А після залучення зовнішніх інвестицій і вклавши в підготовку чемпіонату кошти державного і місцевих бюджетів, отримала загальний дохід в 1,2 млрд дол. США. Зростання ВВП оцінюється до 0,2 %
Чемпіонат світу з футболу 2006 р. у Німеччині.	Доходи від проведення чемпіонату оцінюються в розмірі від 4,7 до 9 млрд. євро при 6 млрд євро витрат (9 млрд дол. США). Ефект – від 0,25 до 0,5 % ВВП. За даними німецького Postbank, звіту Міністерства фінансів ФРН, лише на оновлення транспортної інфраструктури з 2000 по 2005 р. було витрачено 3,7 млрд. євро
Чемпіонат Європи з футболу 2008 р. в Австрії та Швейцарії	Загальний економічний ефект оцінений на рівні 470 млн євро, або 0,25 % ВВП. Загальний бюджет фінальної частини становив 1 млрд дол. США (750 млн євро). Чемпіонат Європи-2008 відвідали 2,4 млн осіб. За підрахунками організаторів, уболівальників, що відвідав Євро-2008, провів у середньому 3,4 дні в Швейцарії і 3,6 – в Австрії. За цей час він витратив 983 євро
Чемпіонат світу з футболу 2010 р. в ПАР	Доходи країни становили 323 млн дол. США при витратах на організацію і проведення чемпіонату близько 4,3 млрд дол. США або 3,476 млрд євро (в т.ч. 1,2 млрд євро на будівництво стадіонів, 1,16 млрд євро на розвиток залізничного транспорту) без витрат на модернізацію доріг і аеропортів, які протягом 6 років підготовки фінансувалися з державного бюджету за спеціальними програмами розвитку країни. ВВП республіки в наступному кварталі після мундіалю знизився на 2 %
Чемпіонат світу з футболу 2010 р. в ПАР	Основну виручку від турніру отримали іноземні підрядники (лише 22 % зі 100 найбільших компаній, що працюють у країні, відзначили, що отримали вигоду від турніру). Кількість туристів виявилася меншою, ніж очікувалося (туристи залишили 0,5 млрд дол. США). Більше того, 38 % «туристів» виявилися громадянами африканських країн, насамперед, сусідніх Мозамбіку, Свазіленда і Ботсвани. Проте, в доповіді, підготовленій UBS Investment Research, підготовка до чемпіонату допомогла наростити ВВП ПАР від 0,5 % до 2,2 %, а загальна кількість створених робочих місць, починаючи з 2006 року, становила близько 300 тис. осіб

Оцінка соціально-економічного ефекту на етапі підготовки до чемпіонату дозволяє зробити висновок про те, що міжнародні спортивні заходи прискорюють перетворення у сфері обслуговування населення і бізнесу, стійкого розвитку. Варто відзначити, що необхідна інфраструктура доводить свою максимальну ефективність лише у тому разі, коли її створення є частиною довгострокового плану розвитку регіону. Міжнародні спортивні змагання, підготовка до яких проводиться відповідно до раніше прийнятих планів місцевого, регіонального і загальнонаціонального розвитку, здатні прискорити будівництво інфраструктури, а також підвищити якість життя місцевого населення, поліпшити конкурентоспроможність країни на світовій арені і в довгостроковій перспективі забезпечити їй економічну вигоду.

Проте обмежені можливості державного фінансування проектів з модернізації економіки, несприятливий для залучення приватного фінансування інвестиційний клімат, обмеженість можливостей банківської системи щодо кредитування проектів, несприятлива для залучення іноземних інвестицій кон'юнктура зовнішніх фінансово-кредитних ринків, відсутність фінансово-кредитного стимулювання реалізації проектів з боку держави знижують ефективність підготовки і проведення чемпіонату, що, відповідно, буде прямо впливати на соціально-економічний ефект від його проведення.

Крім того, до цього часу Україні не вистачає достатньої правової бази для державно-приватного партнерства, що визначала б юридичні права та обов'язки обох сторін, включаючи можливості забезпечення доходів (наприклад, гнучкі принципи розрахунку та регулювання тарифів на послуги), гарантії для приватних інвесторів, а також схеми штрафів та компенсацій у разі розірвання контракту. Ці питання стосуються, зокрема, і транспортної інфраструктури. Так, поточні правові умови експлуатації платних доріг досить розмиті. У той час як збір плати за проїзд дозволено під час експлуатації новозбудованих шосе, під час експлуатації реконструйованих доріг і придорожньої інфраструктури – це заборонено. Всі основні аеропорти в Україні до цього часу перебувають у повній державній власності. І досі умови, на яких приватні інвестори можуть бути залучені, а державні партнери – зобов'язані дотримуватись умов укладених контрактів, досить незрозумілі.

SUMMARY

THE ECONOMIC AND SOCIAL CONSEQUENCES OF EURO-2012 LEADTHROUGH IN UKRAINE

*Krainikov I. M.,
Ukrainian Academy of Banking, Sumy*

Economic Impact Analyses (EIA) and Cost-Benefit Analyses (CBA) of UEFA EURO-2012 have been carried out in order to estimate the consequences of his leadthrough. Problems of economic impact growth from the leadthrough of international sport competitions were grounded.

Key words: *EURO-2012, economic impact, intangible effect, social impact, investment climate, investment attractiveness.*

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Айзенберг Кристиана. Футбол как глобальный феномен. Исторические перспективы / Кристиана Айзенберг // Логос. – 2006. – № 3. – С. 91-103.
2. Генусов Б. Л. Экономический эффект от организации и проведения крупных международных спортивных соревнований / Б. Л. Генусов // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. – 2010. – № 1. – С. 74-75.
3. Sterken E. Growth Impact of Major Sporting Events / E. Sterken // European Sport Management Quarterly. - 2006. - P. 375-389.
4. Левкин Алексей. Инфраструктура на будущее / Алексей Левкин // Коммерсантъ Business Guide. – 2011. – № 31. – С. 3-5.
5. Гладунов Олег. Вузузела – новое средство против кризиса [Электронный ресурс] / Олег Гладунов // Свободная пресса. – 13 июля 2010 года. – Режим доступа :

- <http://svpressa.ru/economy/article/27730/>
6. Assessing the Impact of Sports Mega-Events in Transition Economies: EURO 2012 in Poland and Ukraine, Brad R. Humphreys and Szymon Prokopowicz, International Journal of Sport Management and Marketing.
 7. Гельменштайн Крістіан. Економічні ефекти УЄФА ЄВРО 2008 в Австрії / Крістіан Гельменштайн, Анна Кляйснер // Дослідження на замовлення Державної федеральної канцелярії / Управління спорту та Палати Економіки Австрії (SportsEconAustria / SpEA) Травень 2008.
 8. Данилюк Олександр. Футбол и экономика: прямое и косвенное влияние [Електронний ресурс] / Олександр Данилюк // - Режим доступу : <http://blog.management.com.ua/item/48>
 9. Знаете ли, что чемпионат мира по футболу. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ecofriendly.ru/content/znaete-li-chto-chempionat-mira-po-futbolu>
 10. Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України № 357 від 14 квітня 2010 р. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=357>
 11. Про організацію та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу в Україні [Електронний ресурс] : закон України № 962 від 25.12.2008 р. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=962>
 12. Заборовский Адам. Евро-2012 как глобальная промоция Польши / Адам Заборовский // Украинский туризм. - 2011. - № 4. - С. 72-74.
 13. Ляшенко В. И. Экономические аспекты проведения крупных международных спортивных мероприятий / В. И. Ляшенко // Управління економікою: теорія та практика. - 2010. - № 3. - С. 97-144.
 14. Маркин Е. В. Издержки и выгоды Олимпийских игр / Е. В. Маркин, Р. М. Нуреев // Общественные науки и современность. - 2010. - № 1. - С. 88-104.
 15. Assessing the Impact of Sports Mega-Events in Transition Economies: EURO 2012 in Poland and Ukraine, Brad R. Humphreys and Szymon Prokopowicz, International Journal of Sport Management and Marketing.

Надійшла до редакції 25 листопада 2011 р.